

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunnan loppuraportti
2007–2011

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan loppuraportti 2007–2011

22.11.2011

Julkaisun nimi	Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan loppuraportti 2007–2011		
Tekijä	Demokratia- ja kieliasioiden yksikkö		
Oikeusministeriön julkaisu	52/2011 Toiminta ja hallinto		
OSKARI numero	OM 9/021/2007	HARE numero	OM037:00/2007
ISSN-L	1798-7083		
ISSN (PDF)	1798-7083		
ISBN (PDF)	978-952-259-161-6		
URN	URN:ISBN:978-952-259-161-6		
Pysyvä osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-161-6		
Asia- ja avain-sanat	Kansalaisyhteiskunta, kansalaistoiminta, aktiivinen kansalaisuus, kansalaisvaikuttaminen, kansalaisoppiminen, kansalaisjärjestötoiminta		
Tiivistelmä	<p>Valtioneuvosto asetti kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan ensimmäiselle kaudelleen 31.10.2007 alkaen. Neuvottelukunta asetettiin neljäksi vuodeksi ja sen toimikausi päättyi 31.10.2011. Neuvottelukunnan tavoitteena oli järjestöjen ja viranomaisten välisen yhteistyön edistäminen.</p> <p>Valtioneuvoston yleisistunnossa hyväksyttiin kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukuntaa koskeva asetus 15.2.2007.</p> <p>Asetuksen mukaan neuvottelukunnan tehtävänä on</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) edistää yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten kesken; 2) seurata kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristön muutoksia sekä tähän liittyen Euroopan unionin ja kansainvälistä kehitystä; 3) tehdä aloitteita, esityksiä ja antaa lausuntoja kansalaisyhteiskuntapolitiikan kannalta tärkeiden osa-alueiden kehittämiseksi; 4) arvioida ministeriöiden kansalaisjärjestöstrategioita ja kansalaisten kuulemiskäytäntöjä; 5) seurata kansalaisjärjestöjä koskevien julkisen vallan päätösten johdonmukaisuutta ja ennakoitavuutta sekä tehdä aloitteita niiden kehittämiseksi; 6) tehdä aloitteita Suomen kansalliselle ja kansainväliselle kansalaisjärjestöjä koskevalle toimintalinjalle; 7) käynnistää selvitys-, tutkimus- ja kehittämishankkeita, edistää tutkimus-toimintaa ja tutkimustulosten hyödyntämistä sekä tiedottaa hankkeiden ja tutkimusten tuloksista. <p>Loppuraportissa neuvottelukunta arvioi toimikaudelle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja neuvottelukunnan toimintatapoja sekä toiminnan tuloksia. Lisäksi raportissa annetaan evästyksiä seuraavalle neuvottelukunnalle.</p>		

22.11.2011

Publikationens titel	Slutrapport av delegationen för medborgarsamhällspolitik 2007–2011		
Författare	Demokrati- och språkenheten		
Justitieministeriets publikation	52/2011	Verksamhet och förvaltning	
OSKARI nummer	52/2011	HARE nummer	JM037:00/2007
ISSN-L	1798-7083		
ISSN (PDF)	1798-7083		
ISBN (PDF)	978-952-259-161-6		
URN	URN:ISBN:978-952-259-161-6		
Permanent adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-161-6		
Sak- och nyckelord	Medborgarsamhälle, medborgarverksamhet, aktivt medborgarskap, medborgarinflytande, medborgarbildning, medborgarorganisationsverksamhet		
Referat	<p>Statsrådet tillsatte den första delegationen för medborgarsamhällspolitik den 31 oktober 2007. Delegationen tillsattes för fyra år och dess mandatperiod gick ut den 31 oktober 2011. Delegationens syfte var att främja samarbetet mellan organisationerna och myndigheterna.</p> <p>Förordningen om en delegation för medborgarsamhällspolitik godkändes vid statsrådets allmänna sammanträde den 15 februari 2007.</p> <p>Enligt förordningen ska delegationen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) främja samarbetet och växelverkan mellan medborgarsamhället och myndigheterna, 2) följa förändringarna i medborgarsamhällets omvärld samt i anslutning till detta utvecklingen inom Europeiska unionen och internationellt, 3) ta initiativ och lägga fram förslag samt yttra sig i syfte att utveckla delområden av vikt för medborgarsamhällspolitiken, 4) bedöma ministeriernas strategier för medborgarorganisationerna och praxis vid offentliga utfrågningar, 5) följa med att den offentliga maktens beslut i fråga om medborgarorganisationerna är samstämmiga och förutsebara samt ta initiativ i syfte att utveckla samstämmigheten och förutsebarheten, 6) ta initiativ i anslutning till Finlands nationella och internationella handlingslinje beträffande medborgarorganisationer, 7) starta utrednings-, undersöknings- och utvecklingsprojekt, främja forskningsverksamhet och utnyttjandet av forskningsresultat samt informera om resultaten av projekt- och undersökningar. <p>I slutrapporten bedömer delegationen hur väl målen som ställts för mandatperioden har kunnat uppnås, delegationens verksamhetsmetoder och resultaten av verksamheten. I rapporten ingår också anvisningar till den följande delegationen.</p>		

SISÄLLYS

1	Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE _____	8
2	Toimikauden arviointi _____	9
2.1	Tiivistelmä _____	9
2.2	Toiminnan tavoitteet ja visio _____	9
2.3	Toimintatavat _____	11
3	Toiminnan tulokset _____	13
4	Evästyksiä seuraavalle Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnalle _	15
5	Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (2007–2011) testamentti seuraavalle neuvottelukunnalle _____	16
LIITE 1	_____	19
LIITE 2	_____	21
LIITE 3	_____	23
LIITE 4	_____	24
LIITE 5	_____	30

1 Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE asetettiin Valtioneuvoston päätöksellä ensimmäiselle kaudelleen 31.10.2007 alkaen. Valtioneuvosto antoi KANEN toiminnalle raamit 15. päivänä maaliskuuta 2007 erillisellä asetuksella, jossa neuvottelukunnan tarkoitus määriteltiin seuraavasti: Kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten välisen yhteistyön edistämiseksi on oikeusministeriön yhteydessä toimiva kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta, jonka valtioneuvosto asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnan tehtävänä oli:

1. edistää yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten kesken;
2. seurata kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristön muutoksia sekä tähän liittyen Euroopan unionin ja kansainvälistä kehitystä;
3. tehdä aloitteita, esityksiä ja antaa lausuntoja kansalaisyhteiskuntapolitiikan kannalta tärkeiden osa-alueiden kehittämiseksi;
4. arvioida ministeriöiden kansalaisjärjestöstrategioita ja kansalaisten kuulemiskäytäntöjä;
5. seurata kansalaisjärjestöjä koskevien julkisen vallan päätösten johdonmukaisuutta ja ennakoitavuutta sekä tehdä aloitteita niiden kehittämiseksi;
6. tehdä aloitteita Suomen kansalliselle ja kansainväliselle kansalaisjärjestöjä koskevalle toimintalinjalle;
7. käynnistää selvitys-, tutkimus- ja kehittämishankkeita, edistää tutkimustoimintaa ja tutkimustulosten hyödyntämistä sekä tiedottaa hankkeiden ja tutkimusten tuloksista.

KANEssa oli edustettuna seitsemän ministeriötä, viranomaistahoista verohallinto ja Patentti- ja rekisterihallitus, kahdeksan järjestöryhmää sekä tiedemaailma (kts. Liite 1). Neuvottelukunta totesi kautensa alussa, että Valtioneuvoston asetuksen mukaisesta kokoonpanosta jäi ulos sen toiminnan kannalta tärkeitä toimijoita ja täydensi kokoonpanoan nimittämällä asiantuntijajäseniksi edustajat Suomen Kuntaliitosta, työ- ja elinkeinoministeriöstä, kehitys yhteistyöjärjestöistä, sivistysjärjestöistä ja naisjärjestöistä.

Neuvottelukunnan asettaminen uudelle kaudelle varmistui, kun pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa linjattiin, että oikeusministeriöön vakiinnutetaan Kansalaisyhteiskunta-politiikan neuvottelukunta.

2 Toimikauden arviointi

2.1 Tiivistelmä

KANEn toiminnan loppuarviointia tehtiin Webropol-kyselyn sekä neuvottelukunnan ja sen jaostojen kokouksissa käytyjen keskustelujen avulla. Kysely lähetettiin neuvottelukunnan varsinaisille ja varajäsenille sekä jaostojen ja työryhmien työhön osallistuneille henkilöille. Vastausaikaa oli 18.4.–5.5.2011, kyselyyn saatiin yhteensä 37 vastausta. KANEn arviointikokouksessa 10.5.2011, osallisuusjaoston kokouksessa 27.5.2011, verojaoston kokouksessa 16.8.2011 ja tutkimusjaoston kokouksessa 16.9.2011 esiteltiin yleisarvioinnin tuloksia ja syvennettiin niitä neuvottelukunnan tavoitteiden, toimintatapojen ja saavutusten osalta. Itsearviointin tavoitteena oli antaa eväitä seuraavan neuvottelukunnan toiminnan ja tavoitteiden suunnitteluun.

Kyselyn tulosten ja keskustelujen pohjalta KANEn suurimmiksi onnistumisiksi nostettiin vuorovaikutuksen parantaminen järjestöjen ja hallinnon välillä sekä kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuden edistäminen. Kansalaisyhteiskuntanäkökulmaa on lisäksi onnistuttu tuomaan poliittiselle areenalle entistä paremmin. Neuvottelukunta on tarjonut myös aidon keskustelufoorumin, jossa erilaiset toimijat ovat voineet istua saman pöydän ääressä tasavertaisina ja verkostoitua keskenään. KANE osoittikin lyhyellä aikavälillä tarpeellisuutensa; ensimmäisellä kaudella luotiin hyvää pohjaa jatkotyöskentelylle.

Kehitettävää on edelleen sekä toimintatapojen että tavoitteiden tasolla. Arvioinnissa toivottiin, että jatkossa neuvottelukunnan tavoitteita ja roolia selkiytettäisiin. Tavoitteiden rajaaminen ja terävöittäminen tehostaisi itse toimintaa. Myös tiedonkulkua sekä jaostojen kesken että jaostojen ja neuvottelukunnan välillä tulisi jatkossa parantaa päällekkäisen työn vähentämiseksi. Neuvottelukunnan kokoonpano nähtiin pohjimmiltaan toimivaksi, vaikkakin siihen kaivattiin tarkennuksia etenkin järjestökentän mahdollisimman laajan edustavuuden takaamiseksi.

2.2 Toiminnan tavoitteet ja visio

Webropol-kyselyssä tiedusteltiin, kuinka hyvin KANE on saavuttanut tavoitteensa. Suurin osa vastaajista koki, että tavoitteet on saavutettu hyvin. Liki puolet vastaajista taas oli sitä mieltä, että tavoitteita ei saavutettu riittävän hyvin.

KANEn arviointikokouksessa keskusteltiin neuvottelukunnan visioista ja tavoitteista ja todettiin, että visio ei ollut kovin selkeä ja ytimekäs. Sitä olisi syytä seuraavalla kaudella tiivistää. Neuvottelukunnan tavoitteet olivat kunnianhimoisia, laajoja ja jossakin määrin myös saavutettavissa. Jokaiselle vuodelle tehtyä toimenpidetaulukkoa pidettiin hyvänä käytäntönä. Jatkopohdintaa toivottiin siitä, miten KANEn toiminta on jalkautunut jäsen-

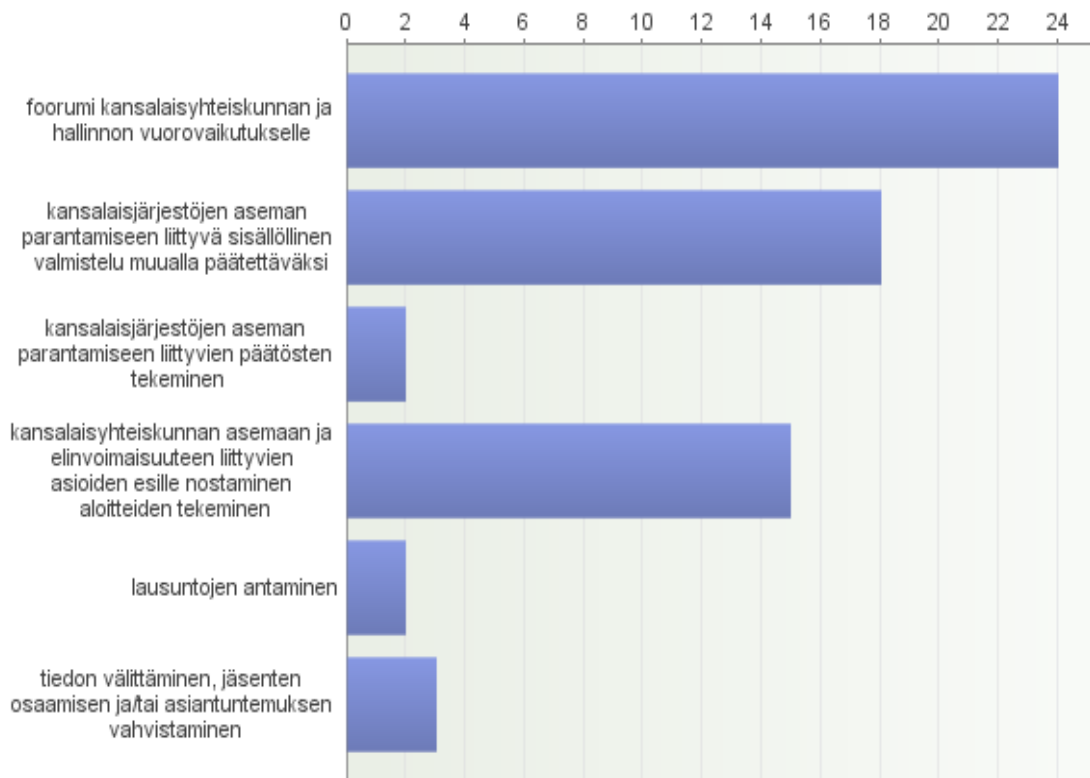
järjestöihin. Keskustelussa nostettiin pohdinnan aiheeksi myös KANEn rooli kansalaisyhteiskunnassa ja se, kenelle sen toiminnan tulisi olla näkyvää. Monissa puheenvuoroissa toivottiin, että neuvottelukunnan roolia ja visiota selkiytettäisiin tulevilla toimikaudella. Tämä voisi lisätä toiminnan tehokkuutta.

Verojaostossa arvioitiin, että KANE on toiminut alusta saakka erityisen tehokkaasti järjestöjen kohtaamien ongelmia välittäjänä hallinnon ja päätöksenteon suuntaan. Viranomaiset ovat kommentoineet esiin tuotuja asioita ja esittäneet erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja. Näistä on poimittu ne, joissa on nähty olevan liikkumavaraa ja mahdollisuuksia päästä eteenpäin. Valittujen asiakysymysten ympärille on perustettu jaostoja ja toimintaryhmiä. Laaja informaatiovirta järjestöjen suunnalta onkin ollut KANEn toiminnan polttoaine ja ratkaisukeskeisyys sen tärkein hyve.

Kyselyssä haluttiin lisäksi selvittää mikä on KANEn toimintaan osallistuneiden mielestä neuvottelukunnan rooli. Neuvottelukunta nähtiin ennen kaikkea foorumina hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutukselle. Myös vaikuttaminen kansalaisjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiin sai useita mainintoja.

13. Mikä mielestäsi on KANEn keskeisin rooli (valitse korkeintaan kaksi)?

Vastaajien määrä: 37

2.3 Toimintatavat

KANEn arviointikokouksessa todettiin, että neuvottelukunnan selkeä mandaatti ja työnjako ovat helpottaneet toimintaa. Jaostot todettiin tärkeäksi osaksi toimintaa, sillä niissä on voitu osallistujien oman kiinnostuksen mukaan entisestään laajentaa ja syventää eri aihealueita. Erityistä tunnustusta annettiin määräaikaikaisille työryhmille, joissa selkeä tavoite ja aikataulu ovat luoneet tehokkuutta.

Yleisesti ottaen todettiin, että KANE on käyttökelpoinen yhteistyön muoto myös tulevaisuudessa, sillä se tuo saman pöydän ääreen monipuolisesti eri tahoja. Keskustelussa huomautettiin, että poliittinen tuki neuvottelukunnan toiminnalle on erittäin tärkeää ja toivottiin jatkossa samanlaista tukea kuin tähänkin asti. Todettiin myös, että nykyisellä toimikaudella on luotu hyvä pohja jatkotyöskentelylle.

Webropol-kyselyn tulosten mukaan suurin osa jäsenistä arvioi olevansa sitoutunut tai erittäin sitoutunut neuvottelukunnan toimintaan. Suurin osa vastaajista arvioi myös, että he ovat saaneet taustaryhmänsä näkemyksiä esille KANEssa. Jaostojen määrää pidettiin sopivana ja niitä täydentäviä ajankohtaisiin kysymyksiin reagoivia työryhmiä hyödyllisenä lisänä toimintaan. Yksittäisistä ryhmistä nostettiin esiin työvaliokunta, jonka roolia ja suhdetta sihteeristöön toivottiin selkeämmäksi.

Verojaoston kokouksessa arvioitiin, että jaostot ovat KANEn kannalta työkalu, jonka avulla asioita käytännössä voidaan tehdä. Neuvottelukunta toimii julkisen vallan ja järjestöjen välisenä saranana, ja järjestöjen näkökulmasta KANEn oikeutus syntyy sitä kautta, että asioita saadaan aikaan. Verojaoston toimivuuden kannalta on ollut olennaista, että kokoonpano on ollut tiivis, mutta edustava. Jaostotyöskentelyn tärkein tehtävä on ollut toimia epävirallisena yhteydenpidon välineenä.

Osallisuusjaosto totesi jaoston toimineen hyvänä yhteistoiminnan ja tiedonvälityksen foorumina. Jaoston rooli nähtiin kuitenkin hieman epäselväksi: tavoitteet eivät ole kulkeneet mukana koko matkan ajan, ja ajoittain jaosto on ollut vain operationaalinen työrukkanen etenkin vapaaehtoistoiminnan vuoden suhteen. Jaostojen kokousaikatauluja ja käytännön järjestelyjä pidettiin onnistuneina. Huomautettiin myös, että toiminnan Helsinki-keskeisyys on saattanut karkottaa muualta Suomesta tulleiden osallistumisintoa. Todettiin, että osallisuusjaoston kokoonpanossa on ollut paljon henkilövaihdoksia, mutta kokouksissa on ollut silti aina kiitettävä edustus.

Myös verojaostossa koettiin, ettei KANEn ja jaostojen välinen rooli ole riittävän selkeä. Jaoston toimintavalta omalla sektorilla on tuntunut riittävän suurelta, jotta asioita on voitu saatu aikaan. Tästä huolimatta valta- ja vastuusuhteita voisi edelleen selkeyttää; jaostoilla tulisi olla suurempi vapaus luoda omaan sektoriinsa liittyviä linjauksia ja ratkaisuehdotuksia, jotta koko neuvottelukunnan toiminta tehostuisi.

Tutkimusjaosto huomautti, ettei jaostomuotoinen työskentely ole ainoa vaihtoehto tutkimusjaoston työn jatkamiseksi. Keskeisintä olisi varmistaa tutkimusteemoja koskevan dialogin syntyminen koko neuvottelukunnan kesken. Uudeksi työskentelymuodoksi ehdotettiin tietyn teeman ympärille rakentuvia verkostomaisia kokouksia.

Webropol-kyselyn vastauksissa todettiin, että jaostojen ja työryhmien raportointi on toiminut hyvin, mutta jatkossa tiedonkulkua etenkin jaostojen välillä ja KANEn suuntaan tulisi parantaa. Tiedonsaannin lisääminen erityisesti jaostojen välillä nähtiin tärkeäksi, sillä se osaltaan karsisi päällekkäisyyksiä. Tiedottamisen kehittämisen ohella kokousten pitkäkestoisuus nähtiin osassa vastauksissa ongelmallisena. Myös osallisuusjaosto arvioi, että tiedonkulkua tulisi parantaa kaikilla toiminnan tasoilla. Jaosto myös huomautti, että sähköisen viestinnän käyttö saattaa aiheuttaa vaikeuksia niille, jotka eivät aktiivisesti ja sujuvasti käytä verkkoa.

Verojaoston arvion mukaan KANEssa on toisinaan yritetty saada väkisin aikaan konsensusta asioista, joissa yhteisen kannan muodostaminen on lähtökohtaisesti lähes mahdotonta. Yhteisiin kantoihin pyrkimisen asemesta voitaisiin toisinaan valmistella esityksiä, joissa tuotaisiin esiin KANEssa edustettuna olevien tahojen erilaisia näkemyksiä ja niiden perusteita. Näin toimimalla päätöksentekoon saataisiin monipuolisemmin vietyä esityksiin tai toimenpide-ehdotuksiin vaikuttavia näkökulmia. Lopullinen päätäntävalta ei monissakaan asioissa kuitenkaan ole KANella.

Webropol-kyselyssä tiedusteltiin mielipiteitä neuvottelukunnan kokoonpanon toimivuudesta ja mahdollisista muutostarpeista. KANEn kokoonpano nähtiin pääosin toimivaksi, mutta siihen kaivattiin tietyiltä osin tarkennuksia. Kansalaisjärjestöjen katsottiin olevan kokoonpanossa aliedustettuina suhteessa hallintoon, ja eräät olennaiset järjestöryhmät, kuten esimerkiksi uskonnolliset järjestöt, tasa-arvojärjestöt, ay-liike, maahanmuuttajajärjestöt sekä eläkejärjestöt, ovat toiminnan ulkopuolella. Myös pienten järjestöjen ja epämuodollisen kansalaistoiminnan edustajia kaivattiin mukaan neuvottelukunnan kokoonpanoon. Eräässä vastauksessa todettiin jaon varsinaisiin ja varajäseniin olevan keinotekoinen.

Myös KANEn arviointikokouksessa arvioitiin neuvottelukunnan kokoonpanon toimivuutta ja todettiin, ettei sen jäsenmäärää ole tarkoituksenmukaista kasvattaa liikaa. Olennaista olisi taata mahdollisimman monipuolinen järjestöedustus ja saada mukaan asioista aidosti innostuneita henkilöitä.

3 Toiminnan tulokset

KANEn toiminnan tuloksia on arvioitu sekä neuvottelukunnan yleisen arvioinnin yhteydessä että listaamalla neuvottelukunnan konkreettisia aikaansaannoksia. Webropol-kyselyyn vastaajista kolmentoista mukaan neuvottelukunnan tulokset on saavutettu hyvin. Yhtä suuri vastaajamäärä kuitenkin totesi, ettei tavoitteita ole saavutettu kovinkaan hyvin tai että ne on saavutettu huonosti. Kukaan vastaajista ei kokenut, että tavoitteet olisi saavutettu erittäin hyvin.

Sekä kyselyssä että arviointikeskustelussa KANEn suurimmiksi onnistumisen aiheiksi nostettiin kansalaisjärjestöjen keskinäisen yhteistyön vahvistaminen sekä laaja-alaisen vuoropuhelun mahdollistaminen hallinnon ja järjestökentän välillä. Keskustelussa todettiin lisäksi, että KANE on onnistunut kasvattamaan hallinnossa tietoisuutta kansalaisyhteiskunnalle tärkeistä teemoista. Esimerkiksi ministeriökierros toi kiitettävästi esiin kansalaisyhteiskuntaa ja siihen liittyviä toimintatavoitteita.

Myös kansalaisyhteiskunnanäkökulman tuominen poliittiselle areenalle sai monissa vastauksissa kiitosta. Järjestöjen näkökulmasta KANE on ollut hyvä keskinäisen yhteistyön ja vuoropuhelun areena. Neuvottelukunta onkin tarjonnut foorumin, jossa eri toimijat ovat voineet istua saman pöydän ääressä tasavertaisina kumppaneina. KANE on siten jo lyhyellä aikavälillä osoittanut tarpeellisuutensa ja lunastanut paikkansa tärkeänä keskustelun ja vaikuttamisen paikkana.

Webropol-kyselyn vastauksissa toiminnan konkreettisista tuloksista oltiin kahta mieltä. Osassa vastauksista kiitettiin sitä, että toiminta on ollut konkreettista ja moni asia on edennyt juhlapuheiden ja retoriikan tasolta tekoihin. Neuvottelukunnan toiminnan pohjalta syntyneet kirjalliset tutkimukset ja raportit sekä järjestetyt seminaarit koettiin onnistuneiksi. Toisaalta taas monet peräänkuuluttivat toiminnan konkreettisia tuloksia: moni asia on jäänyt vain toimenpide-ehdotusten tasolle. Toiminnan laaja-alaisuus on osoittautunut haasteelliseksi, sillä kaikissa asioissa ei ole vielä edetty konkreettisen toteuttamisen tasolle.

KANEn kannalta merkittävä ja paljon taustatyötä vaatinut saavutus oli hallituksen 17.2.2010 tekemät iltakoululinjaukset seuraavista aihealueista: yleishyödylliset palvelut, valtionavustukset ja kansalaisjärjestöt; yleishyödyllisten yhteisöjen verotus; järjestöjen avustukset ja taloudelliset toimintaedellytykset. Iltakoululinjaukset mahdollistivat etenemisen esimerkiksi verotuskysymyksissä, mikä konkretisoitui KANEn kauden lopulla, kun verohallinto julkaisi täsmennykset järjestöjen verotusta koskeviin ohjeistuksiin ja VM sekä KANEn järjestöjäsenet laativat muistiot yleishyödyllisille yhteisöille annettavien lahjoitusten verovähennysoikeudesta. Linjauksissa myös edellytettiin laajaa selvitystä järjestöjen taloudellisten toimintaedellytysten parantamistoimenpiteistä; Aaro Harjun ja Jorma Niemelän konkreettisia ehdotuksia sisältävä selvitys julkaistiin alkuvuodesta 2011.

Iltakoululinjauksiin sisältyi myös tärkeä järjestöjä koskevaa valmistelutyötä määrittävä lausuma:

Valtioneuvosto linjaa, että järjestöjen toimintaan kohdistuvassa valtionhallinnon kehittämistyössä keskeisenä tavoitteena tulee olla järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja vahvistaminen. Valmistelutyössä, jolla on vaikutuksia järjestöihin ja niiden toimintaan, on huolehdittava, ettei toteutettavilla toimenpiteillä perusteettomasti heikennetä järjestöjen toimintaedellytyksiä.

KANE oli lisäksi aktiivisesti mukana valtioneuvoston vuonna 2010 demokratian edistämistä antaman periaatepäätöksen valmistelussa sekä valtionhallinnon kuulemiskäytäntöjen kehittämisessä. Kansalaisyhteiskunnan ja valtionhallinnon vuorovaikutuksen kehittymistä seurattiin muun muassa vuonna 2010 tehdyllä seurantakyselyllä, jossa ministeriöiltä ja keskeisiltä virastoilta kysyttiin kuinka ne ovat toimeenpanneet kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten kehittämisestä tehtyä periaatepäätöstä.

Tutkimusjaosto arvioi, että sen toiminnalla on ollut keskeinen rooli muun muassa Jyväskylän yliopiston maisteriohjelman jatkuvuuden turvaamisessa. Lisäksi jaosto on nostanut merkittävästi esiin kansalaisyhteiskunnantutkimuksen tietopohjaa koskevia tarpeita, millä on ollut vaikutusta teeman pysymiseen esillä esimerkiksi tilastokeskuksessa.

KANE pyrki vaikuttamaan aktiivisesti hallitusohjelman valmisteluun. Vaikka KANEN vaikuttamistyön merkitystä on vaikea erottaa muiden samansuuntaisia asioita ajaneiden tahojen ponnistuksista, voidaan kuitenkin todeta, että ohjelmassa on runsaasti kansalaisyhteiskuntaa koskevia myönteisiä kirjauksia. Lisäksi hallitusohjelmassa KANE asetetaan pysyvästi oikeusministeriön alaisuuteen.

KANEN arviointikeskustelussa käsiteltiin myös kehittämiskohteita. Neuvottelukunnan toiminnan tavoitteita ei ole riittävän tarkasti määritelty, ja suhteellisen suuri asiamäärä on vaikeuttanut kokonaisuuden hahmottamista. Todettiin, että verotukseen liittyvät asiat eivät ole edenneet toivotussa aikataulussa, joskin positiivisena nähtiin vero-ohjeiden kehittämiseen liittyvä työ. Rahoituksen saamisen vaikeudet ovat heijastuneet kielteisellä tavalla myös tutkimuspuolen aktiivisuuteen. Toivottiin myös, että seuraavalla toimikaudella neuvottelukunnan toiminta saisi enemmän näkyvyyttä.

Yhteenveto KANEn toiminnasta ja tuloksista liitteessä 3.

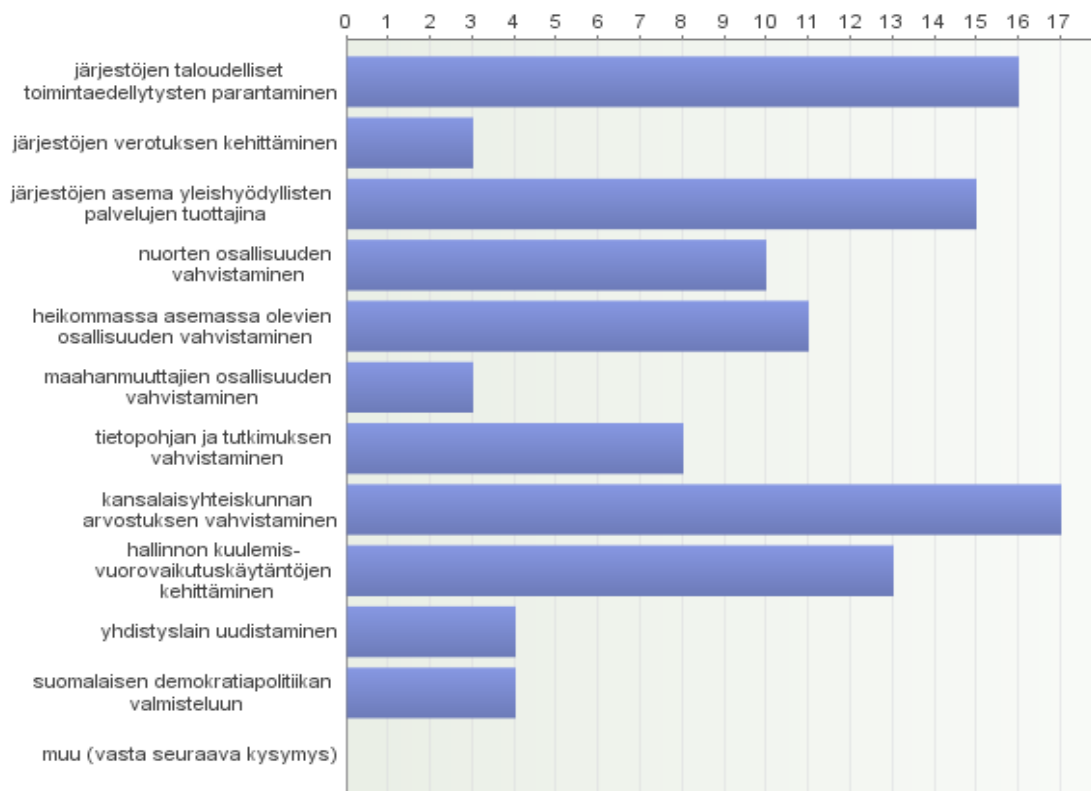
4 Evästyksiä seuraavalle Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnalle

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan työ jatkunee vuoden 2012 alusta lähtien.

Webropol-kyselyssä kartoitettiin mitä teemoja KANEn tulisi nostaa työlistalleen seuraavalla hallituskaudella. Seuraavalta toimikaudelta toivottiin, että tietopohjaa ja tutkimustoimintaa kansalaisosallistumisesta ja demokratiasta lisättäisiin. Monissa vastauksissa mainittiin tärkeäksi tavoitteeksi järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen. Myös sähköisten osallistumismahdollisuuksien ja verkko vaikuttamisen vahvistaminen, eurooppalainen kansalaisjärjestöyhteistyö sekä maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksien parantamiseen ja yhteiskunnalliseen suvaitsevaisuuteen liittyviä teemoja nostettiin esiin

18. Mihin painopistealueisiin KANEn tulisi jatkossa kiinnittää erityistä huomiota (kolme tärkeintä)?

Vastaajien määrä:

5 Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (2007–2011) testamentti seuraavalle neuvottelukunnalle

Königstedtin kartanossa 31.8.2011 pidetyssä KANEn viimeisessä kokouksessa laadittiin testamentti seuraavan neuvottelukunnan ohjenuoraksi ja työn käynnistämisen avuksi. Tavoitteena oli neuvottelukunnan ensimmäisen kauden aikana kertyneiden kokemusten perusteella tehdä ehdotuksia siitä mihin asioihin uuden KANEn voisi olla hyödyllistä tarttua, minkälaisilla välineillä ja keinoilla neuvottelukunnan asiaa voisi viedä eteenpäin sekä

Kokouksessa pohdittiin sekä pienryhmissä että yleiskeskustelussa seuraavia kysymyksiä: Mitkä ovat sellaisia hallitusohjelman teemoja ja kirjauksia joiden toteuttamista KANEn tulisi erityisesti seurata ja edistää? Mitkä ovat sellaisia ensimmäiseltä kaudelta periytyviä keskeneräisiä asioita, joiden nostaminen myös seuraavan KANEn asialistalle nähdään tärkeäksi? Minkälaisin välinein ja keinoin neuvottelukunta voisi tavoitteitaan edistää? Mitä sudenkuoppia neuvottelukunnan kannattaa välttää?

Useampi pienryhmä toi esiin yleisenä huomionaan esiin, että KANEn toimintaan toivotaan tarkempaa fokusointia ja pidetään tärkeänä nostaa valikoidusti esille asioita jotka yhdistävät koko järjestökenttää. Toisaalta käytyjen keskusteluiden perusteella huomattiin, että KANEn tehtäväkenttä vaikuttaa lähes väistämättä melko laajalta.

Hallitusohjelma

Hallitusohjelmasta nostettiin esiin KANEn toiminnan ja tavoitteiden kannalta kolme keskeistä politiikkakokonaisuutta

- Köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisy. KANEn viesti tulisi saada esille köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisemisen toimintakokonaisuuteen
- Demokratia- ja yhdenvertaisuusasiat. KANEn kannattaa osallistua oikeusministeriön demokratia- ja yhdenvertaisuusasioiden kehittämiseen sekä demokrationpoliittisen selonteon valmisteluun.
- Hallituksen lainsäädäntöohjelma ja Paremmän sääntelyn -ohjelma. KANE tulisi seurata ja käsitellä em. ohjelmien etenemistä.

Kuntalain kokonaisuudistus

On tärkeää että järjestöjen näkemykset ovat mukana kuntalain kokonaisuudistuksessa. KANE seuraa kuntalainkokonaisuudistusta.

Yleishyödylliset palvelut

KANEn tulisi seurata ja viedä eteenpäin järjestöjen palvelutuotantoon vaikuttavia toimia. Erityisesti julkisten hankintojen kilpailuttamiseen ja kilpailuneutraaliteettiin liittyvät asiat ovat keskeisiä.

Taloudelliset toimintaedellytykset

KANEn tulisi vaikuttaa kansalaisyhteiskunnan taloudellisten toimintaedellytysten suotuisaan kehitykseen hallituskauden aikana, tähän hallitusohjelma antaa hyvät eväät.

Kansalaisyhteiskunnan tietopohja

KANEn kannattaa jatkossakin aktiivisesti viedä eteenpäin esitystä kansalaisyhteiskunnan tutkimuskeskuksen perustamiseksi.

Demokratiakasvatus

KANEn tulee pohtia väyliä ja tapoja, joilla demokratiakasvatus saadaan hallitusohjelman mukaisesti kouluihin ja mikä voisi olla järjestöjen rooli asiassa.

Keskeneräiset asiat

KANEn tulisi jatkaa seuraavien asioiden parissa työskentelyä:

- tutkimuksen rahoittaminen
- järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset ja avustuskäytännöt
- väliinpuotoajat
- epämuodollinen kansalaistoiminta

Tutkimukseen ja tiedontuottamiseen toivotaan panostettavan myös tulevaisuudessa.

Toisena keskeneräisenä asiakokonaisuutena listattiin hankintalaki, SGEI-palvelut, verotuskysymykset ja lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentaminen sekä yhteiskunnalliset yritykset. Lahjoitusten verovähennysoikeutta kannattaa edistää, sillä ihmiset ovat ottaneet yhteyttä neuvottelukunnan jäseniin siitä, kuinka he voisivat tukea järjestöjä. Suomessa alkaa olla yhä enemmän ihmisiä, joilla olisi mahdollisuuksia ja halua tukea järjestöjä.

Neuvottelukunnan toiminnalle toivottiin myös enemmän näkyvyyttä. Tällä hetkellä KANesta ei tiedä riittävän moni. Toimimalla järjestökentällä KANE saa lisää näkyvyyttä. Myös lehtiartikkelit ovat tärkeitä.

Myös kuulemismenettelyiden kehittämistä tulisi jatkaa sekä edesauttaa kansalaisyhteiskuntasitoumuksen syntymistä.

Todettiin myös, ettei KANEn tule unohtaa kansainvälistä näkökulmaa toiminnassaan.

Vaikuttamisen tavoitteita ja välineitä

KANEn tärkein tehtävä on etsiä, koota ja välittää kansalaisyhteiskunnan ääntä valtiohallinnon suuntaan. Kun järjestökenttä alkaa tuntea KANEa paremmin, myös sen lisäarvo järjestöille kasvaa. Jotta KANE tulisi laajemmille järjestöryhmille tunnetuksi, voisi käytännöksi ottaa sidosryhmille mm. kokousten jälkeen sähköpostitse jaettavan tiedotteen. Mallia voi hakea Maailma kolmessa minuutissa -konseptista.

KANEn tehtävä on pitää yllä yhteiskunnallista keskustelua myös demokratiasta ja kansalaisvaikuttamisesta vaalien välillä. Julkilausumien kautta voi yrittää saada yleisöä kiinnostavia asioita läpi mediassa. Pitäisi kuitenkin tehdä työtä sen eteen, että vaikeita termejä ja syy-seuraussuhteita saadaan puettua kansankielelle ja sitä kautta laajempaan julkisuuteen. Monet KANEn ajamat asiat ovat sen verran monimutkaisia, että ne eivät välttämättä kovin helposti saa laajaa julkisuutta.

Tärkeätä on, että viranomaiset ja järjestöt pääsevät pienen yhteisen pöydän ympärille konkreettisten asioiden ääreen, jotta asioissa voidaan yhdessä edetä. KANEn rooli ei ole rettelöidä, vaan tuoda asioita esiin rakentavasti ja silloittaa erilaisia kantoja. Kuitenkin sen tulee pitää esillä järjestöjen kannalta relevantteja asioita.

KANEn teemoista kiinnostuneiden, niitä mahdollisesti jo ajavien poliitikkojen löytäminen ja vuorovaikutussuhteen luominen heidän kanssaan on tärkeää ja sille tulisi laittaa enemmän painoa. Ministeriökierros on ollut em. tavoitetta toteuttava väline. On tärkeää, että on kansalaisyhteiskunnan kannalta tärkeistä teemoista kiinnostuneita ja niistä informoituja ministereitä. Viestien kiteyttäminen ja asialistan tarkempi suunnittelu ministeriön mukaan on kuitenkin jatkossa tarpeen.

KANE voisi koordinoida tarkemmin järjestöjen edustuksia työryhmiin ja hallinnon valmisteluun laajemminkin. Näin voitaisiin varmistaa, että valmistelussa on KANEN monipuolinen asiantuntemus käytössä.

Vapaaehtoistoiminnan vuoden koordinaatiopisteenä toimiminen on todennäköisesti edistänyt vuoden asiaa ja tuonut sille näkyvyyttä, mutta samalla näkyvyyttä myös neuvottelukunnalle. Tällaisia KANELle sopivia teemavuosia kannattaa miettiä jatkossakin.

Toiminnan sudenkuopat

Jaostojen ja työryhmien toimeksiantojen on oltava selkeitä ja rajattuja. Osallistujien vaihtuvuus on melkein väistämätöntä, selkeä toimeksianto edesauttaa toiminnan jatkuvuutta.

KANEssa on pyritty tarkasti välttämään ristiriitoja ja tekemään kompromisseja, mikä on toisinaan johtanut järjestökentän äänen hukkumiseen. On asioita kuten lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentaminen, joista ei neuvottelukunnassa voida päästä yksimielisyyteen sen jäsenten erilaisten roolien ja vastuiden vuoksi. Tulevaisuudessa voitaisiin toisinaan laatia kiistanalaisista kysymyksistä perustelupapereita, joissa tuotaisiin esiin asiaan olevat erilaiset kannat ja niiden perustelut.

LIITE 1
Asettamispäätös

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan asettaminen 31.10.2011 päättyväksi toimikaudeksi

Valtioneuvosto on tänään oikeusministeriön esittelystä kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta annetun asetuksen (269/2007) 1 §:n nojalla asettanut kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan 31.10.2011 päättyväksi toimikaudeksi. Lautakunnan kokoonpano on seuraava (henkilökohtaiset varajäsenet suluissa):

Puheenjohtaja:
Pääsihteeri Jukka Pekkala,
Suomen liikunta ja urheilu ry

Varapuheenjohtaja:
Toiminnanjohtaja Riitta Särkelä,
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

Jäsenet:

Apulaisosastopäällikkö Erja Tikka, ulkoasiainministeriö
(Yksikön päällikkö Leo Olasvirta, ulkoasiainministeriö)

Kansliapäällikkö Tiina Astola, oikeusministeriö
(Lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö)

Kulttuuriasianneuvos Mirja Virtala, opetusministeriö
(Opetusneuvos Armi Mikkola, opetusministeriö)

Viestintäjohtaja Kaija Uusisilta, sisäasiainministeriö
(Erityisasiantuntija Kalle Kekomäki, sisäasiainministeriö)

Hallitusneuvos Eija Koivuranta, sosiaali- ja terveysministeriö
(Ylitarkastaja Markus Seppelin, sosiaali- ja terveysministeriö)

Finanssineuvos Marja Granlund, valtiovarainministeriö
(Neuvotteleva virkamies Mika Rossi, valtiovarainministeriö)

Yliarkkitehti Katri Tulkki, ympäristöministeriö
(Hallitussihteeri Marja Mäntynen, ympäristöministeriö)

Yhdistysrekisterijohtaja Kari-Pekka Helminen, Patentti- ja rekisterihallitus
(Apulaisjohtaja, jaoston esimies Riitta Lae, Patentti- ja rekisterihallitus)

Apulaisjohtaja Anneli Kukkonen, Verohallitus
(Ylitarkastaja Mia Keskinen, Verohallitus)

Yhteysjohtaja Juha Viertola, Suomen liikunta ja urheilu ry
(Pääsihteeri Esko Ranto, Työväen Urheiluliitto TUL ry)

Puheenjohtaja Ossi Heinänen, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
(Pääsihteeri Jukka Tahvanainen, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry)

Puheenjohtaja Heikki Vaisto, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys
YTY ry
(Toiminnanjohtaja Hilikka Nousiainen, Kuurojen palvelusäätiö)

Puheenjohtaja Heikki Kukkonen,
Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän kansalaisjärjestöteemaryhmä
(Leo Stranius, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry)

Pääsihteeri Kristiina Kouros Ihmisoikeusliitto ry
(Atanas Aleksovski, Tampereen maahanmuuttajayhdistykset)

Rehtori Björn Wallén, Svenska Studiecetrallen
(Toiminnanjohtaja Virpi Häyrinen, SULASOL, Suomen Laulajain ja Soittajain
Liitto ry)

Asiantuntija Hans Grahn, Elinkeinoelämän keskusliitto
(Asiantuntija Anna-Kaisa Auvinen, Elinkeinoelämän keskusliitto)

Osastopäällikkö Marja-Liisa Peltola, Keskuskauppakamari
(Kehittämispäällikkö Ismo Partanen, Suomen Yrittäjät)

Professori Esa Konttinen, Jyväskylän yliopisto
(Rehtori Eeva-Liisa Antikainen, Humanistinen ammattikorkeakoulu)

Oikeusministeri

Tuija Brax

Vanhempi hallitussihteeri

Eva Tams

LIITE 2

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan kokoonpano 31.10.2011

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnasta annetun asetuksen (269/2007) 1 §:n nojalla Valtioneuvosto asetti 4.10.2007 oikeusministeriön esittelystä kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan toimikaudeksi, joka päättyy 31.10.2011.

Puheenjohtajat:

Toiminnanjohtaja Riitta Särkelä
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

Varapuheenjohtaja:
Pääsihteeri Jukka Tahvanainen
Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry

Jäsenet ja varajäsenet:

Yksikön päällikkö Okko-Pekka Salmimies, ulkoasiainministeriö
(Apulaisosastopäällikkö Piritta Asunmaa, ulkoasiainministeriö)

Johtaja Johanna Suurpää, oikeusministeriö
(Lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhainen, oikeusministeriö)

Pääsihteeri Kirsti Laine, opetusministeriö
(Opetusneuvos Armi Mikkola, opetusministeriö)

Viestintäjohtaja Kaija Uusisilta, sisäasiainministeriö
(Erityisasiantuntija Kalle Kekomäki, sisäasiainministeriö)

Johtaja Kari Ilmonen, sosiaali- ja terveysministeriö
(Ylitarkastaja Markus Seppelin, sosiaali- ja terveysministeriö)

Finanssineuvos Marja Granlund, valtiovarainministeriö
(Neuvotteleva virkamies Inga Nyholm, valtiovarainministeriö)

Lainsäädäntöjohtaja Riitta Rönn, ympäristöministeriö
(Hallitussihteeri Marja Mäntynen, ympäristöministeriö)

Yhdistysrekisterijohtaja Kari-Pekka Helminen, Patentti- ja rekisterihallitus
(Apulaisjohtaja, jaoston esimies Riitta Lae, Patentti- ja rekisterihallitus)

Johtava veroasiantuntija Lauri Savander, Verohallinto
(Ylitarkastaja Lauri Tuomarla)

Yhteysjohtaja Rainer Anttila, Suomen liikunta ja urheilu ry
(Pääsihteeri Janne Ollikainen, Työväen Urheiluliitto TUL ry)

Puheenjohtaja Hanna-Mari Manninen,
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
(Pääsihteeri Jukka Tahvanainen, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry)

Puheenjohtaja Pirkko Karjalainen,
Sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyöyhdistys YTY ry
(Toiminnanjohtaja Hilikka Nousiainen, Kuurojen palvelusäätiö)

Puheenjohtaja Heikki Kukkonen,
Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän kansalaisjärjestöteemaryhmä
(Pääsihteeri Leo Stranius, Luonto-Liitto/ Suomen Luonnonsuojeluliitto ry)

Kehittämispäällikkö Adam Kral, Ihmisoikeusliitto ry
(Atanas Aleksovski, Tampereen maahanmuuttajayhdistykset)

Tutkimussihteeri Matts Granö, Svenska Studiec centralen
(Toiminnanjohtaja Virpi Häyrinen, SULASOL, Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto ry)

Asiantuntija Jukka Lehtonen, Elinkeinoelämän keskusliitto
(Asiantuntija Anna-Kaisa Auvinen, Elinkeinoelämän keskusliitto)

Osastopäällikkö Marja-Liisa Peltola, Keskuskauppakamari
(Kehittämispäällikkö Janne Pesonen, Suomen Yrittäjät)

Professori Esa Konttinen, Jyväskylän yliopisto
(Rehtori Eeva-Liisa Antikainen, Humanistinen ammattikorkeakoulu)

Neuvottelukunnan nimeämät asiantuntijat:

Osastopäällikkö Elise Pekkala, työ- ja elinkeinoministeriö

Erityisasiantuntija Päivi Kurikka, Suomen Kuntaliitto

Järjestökoordinaattori Niina Sinkkonen, Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry

II varapuheenjohtaja Seppo Kalliokoski, Kehitysyhteistyön palvelukeskus KEPA ry

Pääsihteeri Aaro Harju, Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry

LIITE 3

KANEn jaostot ja työryhmät toimintakaudella 2007–2011

Pysyvät elimet

Työvaliokunta (toimikausi 5.11.2007 – 31.10.2011)

Verojaosto (toimikausi 12.2.2008 – 31.10.2011)

Tutkimusjaosto (toimikausi 3.4.2008 – 31.10.2011)

Osallisuuden vahvistaminen -jaoston (toimikausi 3.4.2008 – 31.10.2011)

Työryhmät

Kansalaisyhteiskunnan tila ja osallisuus -työryhmä (toimikausi 5.11.2007 – 7.1.2008)

Yleishyödylliset palvelut -työryhmä (toimikausi 12.2.2008 – 31.8.2008).

Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset -työryhmä (toimikausi 17.6. – 31.12.2008)

Demokratiapolitiikka -työryhmä (toimikausi 17.6.2008 – 28.2.2009)

Viestintäjaosto (toimikausi 23.2.2009 – 31.10.2011)

Kansalaisyhteiskuntasitoumus -työryhmä (toimikausi 15.5.2010 – 1.10.2010)

Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset -selvityksen ohjausryhmä (toimikausi 17.6.2010 – 15.12.2010)

LIITE 4

KANEn toimintaa ja tuloksia 2007–2011

Yleishyödyllisyyden määrittely

2008

- KANE käynnisti Yleishyödylliset palvelut -työryhmän
- KANE laati raportin ” Järjestöjen kokemat palveluiden kilpailuttamiseen liittyvät pulmat KANEn yleishyödylliset palvelut työryhmän kyselyn pohjalta”
- OTT Marjo Ojala laati KANEn toimeksiannosta selvityksen yleishyödyllisistä palveluista, valtiontuista ja järjestöistä (I vaihe). KANE järjesti yleishyödyllisistä palveluista avoimen seminaarin, jossa esiteltiin prosessin ensimmäisen vaiheen raportti
- Yleishyödyllisyysteema vietitiin hallituksen iltakoulun käsiteltäväksi

2009

- KANE osallistui yleishyödyllisiä palveluja koskevan kansallisen strategian valmisteluun.
- OTT Marjo Ojala laati KANEn toimeksiannosta selvityksen yleishyödyllisistä palveluista, valtiontuista ja järjestöistä (II vaihe), KANE järjesti yleishyödyllisistä palveluista avoimen seminaarin, jossa esiteltiin prosessin toisen vaiheen raportti

2010

- KANEn linjauksia yleishyödyllisistä palveluista käsiteltiin hallituksen iltakoulussa, jossa linjattiin, että
  - turvataan järjestöjen palvelutoiminnan varassa olevien ihmisten tasa-arvoinen palvelujen saatavuus ja heidän perusoikeuksiensa toteutumisen säilyttämällä ja turvaamalla järjestöjen rooli erityisesti kaupallisesti vähämerkityksellisillä palvelualueilla.
  - hyödynnetään mahdollisuus määritellä tietyt palvelut yleisen edun mukaisiksi palveluiksi (SGEI-palveluiksi) sekä antaa tiettyjen palveluiden tuottajille julkisen palvelun velvoite
  - selvitetään, mitkä konkreettiset palvelut on perusteltua turvata määrittelemällä ne SGEI-palveluiksi
- KANE järjesti seminaarin rajoitetun voitonjaon yhteisöistä sekä yleishyödyllisen toiminnan ja elinkeinotoiminnan rajanvetoon liittyvistä kysymyksistä
- KANE osallistui TEM:n vetämään yhteiskunnallisen yrityksen liiketoimintamallin perustamista Suomeen käsitelleeseen työhön ja tuotti raportin ”Yhteiskunnalliset yritykset ja järjestöjen maksullinen palvelutuotanto”

2011

- KANE vaikutti mm. ministeriökierroksella ja hallitusohjelmavaikuttamisella siihen, että SGEI-määrittely etenisi Suomessa iltakoululinjausten mukaisesti.
- KANE osallistui TEM:n vetämään yhteiskunnallisen yrityksen liiketoimintamallin perustamis- ja merkinluomisprosessiin.
- STM asetti sosiaali- ja terveysalan järjestötoimintaa käsittelevän työryhmän, jonka asettamispäätöksessä viitattiin laajasti KANEn työhön.
- KANEn SGEI-palveluihin, julkisiin hankintoihin ja hankintalakiin liittyviä hallitusohjelmavoitteita kirjattiin hallitusohjelmaan.

Verotuksen yksinkertaistaminen ja selkiyttäminen kansalaistoiminnan edistämiseksi

2008

- KANE käynnistää verojaoston
- Kartoitettiin järjestöjen verotukseen liittyviä ongelmakohtia; verojaosto tuotti ensimmäisen väliraporttinsa näistä ongelmista.
- Verotus vietiin hallituksen iltakoulun käsiteltäväksi

2009

- Tammikuussa 2009 asetettiin valtiovarainministeriön johdolla työryhmä selvittämään järjestöjen verotukseen liittyviä ongelmakohtia ja ratkaisuvaihtoehtoja. KANElla oli kaksi edustajaa työryhmässä, neuvottelukunta antoi lausunnon työryhmän loppuraportista
- Verojaosto tuotti toisen väliraporttinsa järjestöjen verotukseen liittyvistä ongelmakohtista.

2010

- KANE:n linjauksia yleishyödyllisten yhteisöjen verotuksesta ja verovalmistelun jatkosta käsiteltiin hallituksen iltakoulussa:
  - Verohallitus täsmentää ohjeistuksiaan VM:n verotyöryhmän suositusten mukaisesti,
  - VM valmistelee KANElle muistion verovähennysoikeuden laajentamisesta koskemaan yleishyödyllisille yhdistyksille annettavia lahjoituksia,
  - yleishyödyllisten toimijoiden taloudellisen toiminnan suhde tuloverotuksen elinkeinotoimintaan, EY-oikeuden taloudelliseen toimintaan sekä kilpailuneutraalisuuteen selvitetään.

2011

- KANE seurasi hallituksen iltakoululinjausten 17.2.2010 toteutumista ja toimi niiden toteuttamiseksi yhteistyössä VM:n ja VH:n kanssa
- Lahjoitusten verovähennysoikeutta selvitettiin, KANEn järjestöjäsenet kirjoittivat teemasta arviomuistion.
- Verohallinnon ohjeistuksia yleishyödyllisten yhteisöjen verotuksesta täsmennettiin

- Hallitusohjelmaan kirjattiin, että järjestöjen taloudellisia toimintaedellytyksiä tuetaan mm. verotusta selkeyttämällä

Kansalaisjärjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset

2008

- KANE käynnisti Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset -työryhmän
- KANE seurasi aktiivisesti rahapeliyhtiöiden toimintaedellytysten kehittämistä ja toimi rahapeliyhtiöiden monopoliaseman puolestapuhujana
- KANE seurasi arpajaislain uudistamista

2009

- Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset -työryhmä laati loppuraportin ja toimenpide-esityksen välittömästi käynnistettävistä toimista järjestöjen taloudellisten edellytysten vahvistamiseksi.
- KANE teki esityksen selvitystyön käynnistämiseksi tällä alueella.

2010

- Hallituksen iltakoulussa päätettiin KANEn esityksestä asettaa selvityshenkilö, jonka tavoitteeksi asetettiin tuottaa konkreettisia esityksiä julkisen vallan toimenpiteiksi, joilla KANEn valmistelussa paikannettuja järjestöjen julkiseen rahoitukseen liittyviä ongelmakohtia voidaan korjata.
- KANE koordinoi järjestöjen julkista rahoitusta selvittävien selvityshenkilöiden työtä
- KANE seurasi järjestöjen toimintaedellytysten edistämistä koskevan periaatepäätöksen (2007) toteutumista ministeriöille, Kuntaliittoon, Patentti- ja rekisterihallitukseen sekä Verohallitukseen lähetetyllä seurantakyselyllä

2011

- KANE vei eteenpäin seuraavia Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset selvityksen esityksiä
- Hallitusohjelmassa linjattiin, että kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä parannetaan, lisäksi erikseen mainittiin useita järjestösektoreita.

Kansalaisyhteiskunnan tietopohjan vahvistaminen

2008

- KANE käynnisti tutkimusjaoston
- KANE teki esityksen demokratiatutkimuksesta sektoritutkimuksen neuvottelukunnalle
- KANE toimi aloitteentekijänä Suomen Akatemialle osoitetussa kansalaisyhteiskuntatutkimus -hankkeessa

2010

- KANE julkaisi Kansalaistoiminnan bibliografian
- KANE toimi aloitteellisesti Jyväskylän yliopistossa toimivan Kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelman jatkuvuuden turvaamiseksi.
- KANE teki Jyväskylän yliopiston rehtorille esityksen Kansalaisyhteiskunnan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen perustamisesta Jyväskylään.
- KANE laati kansalaisyhteiskuntatutkimuksen tutkimusohjelman

2011

- Jyväskylän yliopisto teki KANEn tuella aloitteen Suomen Akatemialle kansalaisyhteiskunnan tutkimuksesta
- KANEn ajama hallitusohjelmataavoite kansalaisyhteiskunnan ja demokratian pitkäjänteisestä ja systemaattisesta seurannasta kirjattiin hallitusohjelmaan
- KANE teki tilastokeskukselle selvityksen kansalaisyhteiskuntatutkimuksessa käytettävästä tietopohjasta sekä esityksen toimenpiteistä.

Kansalaisyhteiskunnan tunnettuuden lisääminen

2008

- Kansalaisyhteiskuntafoorumi 3.9. Valkoisessa salissa (2. krt)

2009

- KANE perusti viestintäjaoston
- KANE laati työnsä tueksi erillisen viestintästrategian ja järjesti päätoimittajille suunnatun lounastilaisuuden yhdessä oikeusministeriön kanssa sekä valmisti järjestölehtien ja -verkkomedioiden käyttöön artikkeleita KANEn keskeisistä sisältöteemoista
- Kansalaisyhteiskuntafoorumi 2.9. Folkhälsanissa
- KANE käynnisti ministeriökierroksen
- KANE esitti osana demokratia-asiakirjavalmistelua ns. demokratiapalkinnon perustamista.

2010

- Kansalaisyhteiskuntafoorumi kansainvälisenä demokratiapäivänä 15.9. Valkoisessa salissa
- KANE laati yhteistyössä oikeusministeriön kanssa säännöt perustettavalle demokratiapalkinnolle, palkinnon tavoitteena on tehdä tunnetuksi kansalaisyhteiskunnan merkitystä ja toimijoita

2011

- KANE koordinoi vapaaehtoistoiminnan vuotta 2011
- Kansalaisyhteiskuntafoorumi kansainvälisenä demokratiapäivänä 15.9. Eurooppasalissa
- Jaettiin ensimmäinen demokratiapalkinto

Kansalaisyhteiskunnan osallisuuden vahvistaminen sekä kansalaisjärjestöjen kuuleminen ja yhteistoimintakäytäntöjen kehittäminen

2008

- KANE käynnisti Osallisuuden vahvistaminen -jaoston
- KANEn vuonna 2007 nimeämä Kansalaisyhteiskunnan tila ja osallisuus -työryhmä laati vision ja strategian kansalaisyhteiskunnan tilasta

2009

- KANE käynnisti kansalaisyhteiskuntavision ja -strategian jalkauttamisen mm. ministeriökierroksen avulla
- KANEn osallisuusjaosto teetti katsauksen liittyen heikommassa asemassa olevien erityisryhmien aktiiviseen kansalaisuuteen ja osallisuuteen sekä järjesti aiheesta työseminaarin yhteistyössä Jyväskylän kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelman opiskelijoiden kanssa
- KANE laati esityksen nuorten osallisuuden vahvistamiseksi. Esitykseen sisältyy mm. demokratia- ja kansalaiskasvatuksen kehittäminen sekä äänestysikärajan laskeminen

2010

- Hallitus linjasi iltakoulussa: ”järjestöjen toimintaan kohdistuvassa valtionhallinnon kehittämistyössä keskeisenä tavoitteena tulee olla järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja vahvistaminen. Valmistelutyössä ---, on huolehdittava, ettei toteutettavilla toimenpiteillä perusteettomasti heikennetä järjestöjen toimintaedellytyksiä.”
- KANE fokusoiti periaatepäätökseen 2010 sisältyvän kansalaisyhteiskuntasitoumuksen sisältöä ja teki esityksen sen valmistelusta.
- KANE järjesti Aktiiviset kansalaiset koulunpenkillä – järjestöt demokratiaoppimisen tukena -seminaarin.

2011

- KANEn osallisuusjaosto toimi Vapaaehtoistoiminnan vuoden suunnitteluelimenä.
- KANEn demokratiakasvatukseen ja nuorten osallisuuteen liittyviä hallitusohjelmataavoitteita kirjattiin hallitusohjelmaan

Lainsäädännön uudistaminen ja viranomaismääräysten muuttaminen

(sisällytetty suurilta osin jo lueteltuihin sisältöasioihin)

2008–2009

- KANE osallistui yhdistyslain uudistamistyöhön

Demokratiapolitiikan valmistelu

2008

- KANE käynnisti Demokratiapolitiikka -työryhmän valmistelemaan Demokratiopoliittista asiakirjaa kansalaisyhteiskuntaa koskevien teemojen osalta

2009

- Demokratiopoliittista asiakirjaa käsiteltiin hallituksen iltakoulussa.

2010

- KANE vaikutti 2011 vaalien jälkeiseen hallitusohjelmavalmisteluun käymällä vuoropuhelua puolueiden ja ministeriöiden kanssa sekä laatimalla kansalaisyhteiskuntaa koskevan aineistopakettin.

2011

- KANE vaikutti 2011 vaalien jälkeiseen hallitusohjelmavalmisteluun käymällä vuoropuhelua puolueiden ja ministeriöiden kanssa sekä laatimalla kansalaisyhteiskuntaa koskevan aineistopakettin
- KANE valmisteli esityksen neuvottelukunnan jatkotyöstä seuraavalle kaudelle
- Hallitusohjelmassa linjataan, että valmistellaan demokratiaselonteko. KANE ajoi demokratia- ja kansalaisyhteiskuntaselontekoa.

LIITE 5
Julkaisuluettelo

**KANEN OMAT JA SEN TOIMEKSIANNOSTA TEHDYT JULKAISUT
2008 – 2011**

Järjestöjen kokemat palveluiden kilpailuttamiseen liittyvät pulmat KANEn yleishyödylliset palvelut työryhmän kyselyn pohjalta (2008)

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan toimintasuunnitelma 2008–2011 (2008)

Verojaoston väliraportti I (2008)

Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset. Työryhmän raportti (2009)

KANEn osallisuusjaoston esitykset KANELLE: Nuorten osallisuuden vahvistaminen (2009)

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan KANEn mediaviestintästrategia (2009)

Verojaoston väliraportti II (2009)

Yleishyödylliset palvelut, valtionavut ja kansalaisjärjestöt -selvitys. (2009) Marjo Ojala

Yleishyödylliset palvelut -loppuraportti (2009)

Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset (2010) Harjun ja Niemelän selvitys

KANEn hallitusohjelmatavoitteet (2010)

Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämistä koskevan periaatepäätöksen seurantaraportti (2010)

Kansalaisyhteiskuntasitoumusta valmisteleavan työryhmän loppuraportti (2010)

Kansalaisyhteiskuntatutkimuksen bibliografia (2010)

Kansalaisyhteiskuntatutkimuksen tutkimusohjelma (2010)

Yhteiskunnalliset yritykset ja järjestöjen maksullinen palvelutuotanto (2010)

KANEn loppuarviointi toimikaudelta 2007–2011 (2011)

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7083
ISBN 978-952-259-161-6 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUSVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi